

معنویت و اخلاق

معنویت به معنی برجسته کردن ارزش‌های معنوی از قبیل: اخلاص، ایثار، توکل، ایمان در خود و در جامعه است و اخلاق به معنی رعایت فضیلت‌هایی چون خیر خواهی، گذشت، کمک به نیازمندان، راستگویی، شجاعت، تواضع، اعتماد به نفس و دیگر خلقیات نیکو است. معنویت و اخلاق، جهت‌دهنده همه حرکات و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است، بودن آنها، محیط زندگی را حتی با کمبودهای مادی، بهشت می‌سازد و نبودن آن حتی با برخورداری مادی، جهنم می‌آفریند. شعور معنوی و وجدان اخلاقی در جامعه هر چه بیشتر رشد کند برکات بیشتری به بار می‌آورد. این، بی‌گمان محتاج جهاد و تلاش است و این تلاش و جهاد بدون همراهی حکومت‌ها توفیق چندانی نخواهد یافت. اخلاق و معنویت، البته با دستور و فرمان به دست نمی‌آید، پس حکومت‌ها نمی‌توانند آن را با قدرت قاهره ایجاد کنند، اما اولاً خود باید منش و رفتار اخلاقی و معنوی داشته باشند و ثانیاً زمینه را برای رواج آن در جامعه فراهم کنند و به نهادهای اجتماعی در این باره میدان دهند و کمک برسانند، با کانون‌های ضد معنویت و اخلاق، به شیوه معقول بستیزند و خلاصه اجازه ندهند که جهنمی‌ها مردم را با زور و فریب، جهنمی کنند. ابزارهای رسانه‌ای پیشرفته و فراگیر، امکان بسیار خطرناکی در اختیار کانون‌های ضد معنویت و ضد اخلاق نهاده است و هم‌اکنون تهاجم روزافزون دشمنان به دل‌های پاک جوانان و نوجوانان و حتی نونهالان با بهره‌گیری از این ابزارها را به چشم خود می‌بینیم. دستگاه‌های مسئول حکومتی در این باره وظایفی سنگین بر عهده دارند که باید هوشمندانه و کاملاً مسئولانه صورت گیرد و این البته به معنی رفع مسئولیت از اشخاص و نهادهای غیر حکومتی نیست. در دوره پیش‌رو باید در این باره برنامه‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت جمعی تنظیم و اجرا شود. ان شاءالله.»

(بیانیه گام دوم انقلاب)

تخصیص بودجه سالانه به توسعه شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی‌زبان ضدانقلاب، به صورت مستقیم کمک می‌کنند.^(۱) از سوی دیگر شوالیه‌های جنگ نرم دشمن در قالب‌های حیزادایی و دین‌زدایی تلاش می‌کنند با رویکردهای ضد دینی و ضد اخلاقی مردم را دچار استنحاله ارزشی و روند فروپاشی‌را از درون افکار عمومی آغاز کنند.

بر این اساس شبکه‌های ماهواره‌ای پخش فیلم و سریال یا شبکه‌های خبری و تحلیلی و شبکه‌های اجتماعی در کنار فضای مجازی و روایات‌های ادمین حداقل پنج هجده عمده در راستای حرکات ضد معنویت و ضد اخلاقی را به شدت دنبال می‌کنند:

- خیانت به همسر و ترویج عشق‌های چندضلعی.
- کشف حجاب و برهنگی.
- عادی‌سازی روابط جنسی و پدیده‌های شومی چون حرام‌زادگی.
- تغییر سبک زندگی غیر معنوی با شاخص‌هایی چون شرب خمر، تحمل گریبی، مد پرستی و...
- سکولاریسم و تفکیک حوزه‌های دینی از حوزه‌های اجتماعی و به خصوص سیاسی.

از این رو سیاست از سنت دینی و ملی کشور که حیات، معنویت و اخلاق از وجوده‌ها بر آن است، فارغ از انقلاب اسلامی برای حفظ کشور ضروری است، زیرا فروپاشی و انحطاط اخلاقی می‌تواند به سرعت به فروپاشی سیاسی و اجتماعی منبذل شده و از تمدن اسلامی- ایرانی چیزی جز جغرافیایی بی‌روح باقی نگذارد.

حکومت دینی و تقویت معنویت و اخلاق

در حکومت دینی، گزاره‌های پیچیده به عنوان «این همانی سیاست و دین» وجود دارد. روش‌های دینی، همان روش‌های سیاسی است و روش‌های سیاسی همان روش‌های دینی. اهداف دینی همان اهداف سیاسی است و اهداف سیاسی همان اهداف دینی.

گزینه‌ها اگر در دین برای یک هدف محدود باشند در حکومت دینی نیز محدودند. اگر روش‌های رسیدن به یک هدف در دین، خاص و منحصر به فرد باشند، در حکومت دینی نیز روش‌های رسیدن به همان هدف خاص و منحصر به فرد خواهند بود، اما از طرف دیگر همه راهبردها و تاکتیک‌های قابل بهره‌گیری در سیاست، مجاز به استفاده در حکومت دینی نیستند و همینطور در باب اهداف و غایات.^(۱)

تحکیم معنویت و اخلاق در نظام اسلامی یک راهبرد سیاسی محسوب نمی‌شود و از وظایف ذاتی آن محسوب می‌شود، بنابراین شخص حکومت و نظام اسلامی خود باید متعلق به معنویت و اخلاق بوده، مروج آن باشد و با هر ابزاری هر فرد و نهادی که تمایل به غفلت و ولنگاری را ترویج می‌کند، مقابله کند. این تقابل دارای ماهیت نرم و اقناعی است، مخاطب آن عمدتاً خانواده‌ها و نسل‌های جوان‌تر کشور است. نیازمند زمینه‌سازی و آموزش است، دارای شعور و شور و توان است، نفس مبارزه و مقابله با تهاجم فرهنگی دشمن معنوی، جهادگونه و دارای اساس عقلائی است. در رهائی مردم از جهنم به سوی بهشت تعارف ندارد، متوقع و طلبکار نیست و در عین حال مطالبه‌گر و داعی است. از این رو است که رهبر انقلاب اسلامی در بیانیه گام دوم الزامات تحکیم و ترویج معنویت و اخلاق را در جامعه به شرح ذیل برمی‌شمرند:

«تحکیم معنویت و اخلاق محتاج جهاد و تلاش است:

- این تلاش و جهاد، بدون همراهی حکومت‌ها توفیق چندانی نخواهد یافت.

- با دستور و فرمان به دست نمی‌آید، پس حکومت‌ها نمی‌توانند آن را با قدرت قاهره ایجاد کنند.

- اولاً خود باید منش و رفتار اخلاقی و معنوی داشته باشند و ثانیاً زمینه را برای رواج آن در جامعه فراهم کنند و به نهادهای اجتماعی در این باره میدان دهند و کمک برسانند.

- با کانون‌های ضد معنویت و اخلاق، به شیوه معقول بستیزند و خلاصه اجازه ندهند که جهنمی‌ها مردم را با زور و فریب، جهنمی کنند.

- این البته به معنی رفع مسئولیت از اشخاص و نهادهای غیر حکومتی نیست. در دوره پیش‌رو باید در این باره برنامه‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت جمعی تنظیم و اجرا شود.

پی‌نوشت‌ها:

- ۱- صحیفه امام، ج ۶، ص ۲۶۹
- ۲- همان، ج ۲، ص ۴۵۱
- ۳- همان، ج ۷، ص ۶۵
- ۴- همان، ج ۱۰، ص ۱۶ و ۱۷
- ۵- همان، ج ۱۸، ص ۱۹۵
- ۶- همان، ج ۱۷، ص ۱۳۷ الی ۴۸
- ۷- همان، ج ۵، ص ۳۳۱
- ۸- همان، ج ۵، ص ۷۶
- ۹- رضا سراج، رهفات هنرمندان، الگوی برای جنگ نرم فرهنگی، فصلنامه دیمان، شماره اول، بهار ۱۳۹۴، ص ۱۰۶
- ۱۰- خاکی، محسن، چالش‌های یک حکومت خاص، تهران، کمال اندیشه، ۱۳۹۷، ص ۲۵۹.

■ صفحه گام دوم انقلاب کوششی است رسانه‌ای جهت تبیین و شرح بیانیه رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به مناسبت چهل و سومین سالگرد پیروزی انقلاب و در هر شماره، فرازی از بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی را مورد بررسی قرار می‌دهیم. شنبه‌های هر هفته در تبیین این بیانیه با ما همراه باشید.

قدم به قدم با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی (۲۸)

مسئولیت نظام اسلامی در قبال معنویت و اخلاق

بهشت و ناهموار کردن مسیر جهنم برای مردم مسئول قطعی بدانند.

اهتمام به امر آموزش، تنظیف فضای مجازی از گناه، حمایت از خانواده و... از اقل وظایف دولت در راستای تعمیق معنویت و اخلاق است.

■ جنگ نرم فرهنگی علیه معنویت و اخلاق

بر همین اساس حجم سنگینی از آتش تبلیغاتی دشمن برای فروپاشی نهاد خانواده و اعتقادات دینی و معنوی مردم از سوی دشمن به کار گرفته شده است.

معنویت و اخلاق برای نظام سیاسی ولایی هم علت موجهه است و هم علت موجهه، از همین رو می‌توان پیش‌بینی کرد در هر نقطه‌ای که نظام اسلامی از غل ملوجه و موجهه خود فاصله بگیرد به سمت زوال حرکت می‌کند، زیرا معلول از علت خود تخلف نخواهد کرد. به بیان دیگر در دهه پنجم عمر انقلاب، آنچه می‌تواند باشنه اشیل جمهوری اسلامی تلقی و سبب انفکاک میان مردم و حاکمیت شود، سرپیچی کارگزاران نظام و داعیه‌داران از اخلاق و معنویت است که اساس انقلاب اسلامی را تشکیل می‌دهد.

به بیان دیگر معنویت و اخلاق که در میان اکثریت جامعه به عنوان بخش مهمی از زندگی شخصی و اجتماعی جریان دارد یا بخش اندکی که تقدید چندانی به این امور ندارند، باز هم از اصول محسوب شده و در نظر هر دو طیف کارگزار و حاکمیت معنوی و با اخلاق بر کارگزار و حاکمیت مادی‌گرا و لایقید از حجتیت دارد. پرواضح است که پرداختن به معنویت و اخلاق می‌تواند بر ضریب اعتماد عمومی میان مردم و حاکمیت افزوده و مسیر پیشرفت را برای کشور هموار نماید.

طبیعی است که در فضای بی‌اعتمادی ناشی از بی‌اخلاقی است که نه تنها دین و معنویت در کشور آسیب می‌بیند که اقتصاد، امنیت و فرهنگ نیز با چالش و بحران مواجه می‌شود، از این رو رعایت اخلاق و معنویت بیش از همگان بر کارگزاران حکومتی و مسئولان کشور لازم است، زیرا افکار عمومی تفکیک واضحی از نظام اسلامی و کارگزاران آن در ذهن نخواهد کرد، به همین دلیل است که زوال سرمایه اجتماعی که بر اثر یک بی‌اخلاقی اقتصادی مثل رشوه یا اختلاس در یک مجموعه حاکمیتی بسیار اثر منفی بیشتری از فقر یا بیکاری در افکار عمومی می‌گذارد.

در بند اول اصل دوم قانون اساسی ایران «ایجاد محیط مساعد برای رشد فضائل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوا و مبارزه با تمامی مظاهر هر فساد و تباهی» به عنوان وظیفه نظام اسلامی آورده شده و اصول ایمان و تقوا شرایط لازم برای ایجاد محیط مناسب در رشد فضائل اخلاقی دانسته شده است، لذا از این منظر در بعد رفتار فردی و اجتماعی، مفاهیم و شعارهایی چون «آزادی اباحه‌گرانه»، «حق آزادانه انتخابی»، «مورکراسی»، «برابری حقوق زن و مرد» و... که مدنظر حکومت‌های لیبرال غربی است- نه تنها مورد قبول نبوده، بلکه با اساس آزادی حقیقی انسان که در چارچوب تفکر دینی معنا پیدا می‌کند و رهایی انسان از قیدوبندهای هوای نفس را ممکن می‌سازد، در تضاد است. از منظر امام خمینی: «آزادی و حریت انسانی در حدود قانون است. دین کشور ما اسلام است، آزادی در حدود دین این است که به اسلام ضرر نخورد.»^(۱)

علاوه بر این، امام خمینی در جهت تعالی و ارتقای بنیادین نظام اسلامی، به پایگاه‌ها و نهادهای دینی و مردمی- که از ظرفیت بالایی برای تربیت و رشد دینی و معنوی افراد جامعه برخوردار هستند- توجه و توصیه کرده و برنامه‌ریزی برای استفاده هر چه بیشتر از آنان را از همگان مطالبه می‌کنند، نهادهایی همچون مساجد به عنوان «سنگ‌های اسلام در مقابل شیاطین»^(۲)، «مرکز جنبش و حرکت‌های اسلامی»^(۳)، «مرکز تبلیغ»^(۴)، نماز جمعه به عنوان «منصب تماس روحانیت با ملت و نیز روحانیت با مجلس و دولت»^(۵)، کانونی برای بیان مسائل و برکات انقلاب^(۶)، هیئات مذهبی و کانون‌های دینی مردمی به عنوان «کانون‌های ایجاد شور و حرکت دینی برای اسلام و حفظ مقاصد اسلامی»^(۷)، «مجالس غلبه عقل بر جهل و عدل بر ظلم و امانت بر خیانت و حکومت اسلامی بر حکومت ظلموت»^(۸) و... نهادهای پایگاه‌هایی که با اندیشه خاص امام خمینی در انقلاب اسلامی، تعریف و کارکردهای متفاوت و پرمهرتری را پیدا کرده و توانستند در مسیر نشر و تعالی اهداف انقلاب اسلامی نقش مهمی را ایفا کنند.

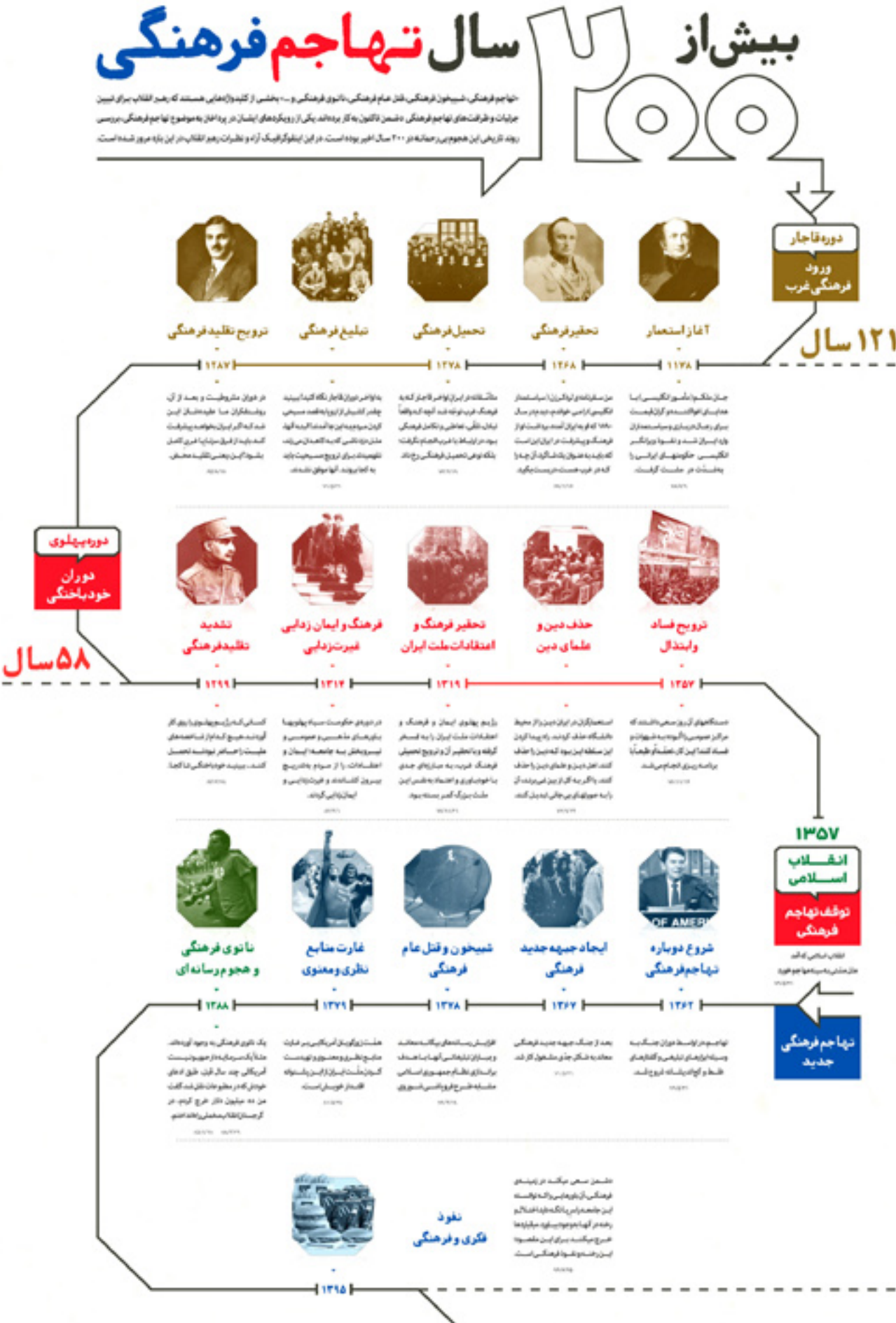
■ وظایف حکومت و جامعه در قبال معنویت و اخلاق

بنا بر آنچه گفته شد مسود جامعه و حکومت در رعایت معنویت و اخلاق است. بدیهی است حکومت وفادار به معنویت و اخلاق نسبت به امانت مردم که همانا قدرت و حکومت است، وفادارتر و امین‌تر خواهد بود و مردم متخلق و معنویت‌مدار نیز زمینه‌های رشد و اعتلای حکومت را فراهم می‌آورند.

جامعه پیشروفته بدون معنویت و اخلاق در غرب به مظاهری چون بردگی جنسی زنان و تبدیل نقش مادری به نقش تبلیغاتی زن برای فروش کالاها صنعتی و پهداشتی، قتل عام کودکان مظلوم در فلسطین، یمن، عراق و افغانستان و به وسیله دولت‌های غربی و با هزینه مالیات‌های مردم مغرب‌زمین، فراموشی از خدا و آلوده شدن مردم به انواع گناه‌های شهوانی، آزاد گذاشتن قوه غضبیه برای انجام وحشی‌ترین قتل عام‌ها نظیر آنچه در نیوزیلند رخ داد و... تنها بخش‌هایی از مظاهر پیشرفت منهای معنویت و اخلاق است، به همین دلیل وظایف روشنی برای حکومت و جامعه در قبال تأمین و تضمین اخلاق و معنویت وجود دارد.

این وظایفی می‌توانند منجر به اعتلای شعور معنوی و فهم اخلاقی حکومت و جامعه از یکدیگر و جهان پیرامون شود و جنبه‌های مقدمیت برای جامعه مهدوی ظهور را فراهم آورد.

بر این اساس دولت‌ها موظفند خود را در راه هموار کردن مسیر

در بند اول اصل دوم قانون اساسی ایران «ایجاد محیط مساعد برای رشد فضائل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوا و مبارزه با تمامی مظاهر هر فساد و تباهی» به عنوان وظیفه نظام اسلامی آورده شده و اصول ایمان و تقوا شرایط لازم برای ایجاد محیط مناسب در رشد فضائل اخلاقی دانسته شده است.

تاجم فرهنگی چیز جدیدی نیست؛ آنچه که در فضای نویی بود که در داخل کشور شروع شد و هنوز هم ادامه دارد.

۹۹/۱۳۷

تحکیم معنویت و اخلاق در نظام اسلامی یک راهبرد سیاسی محسوب نمی‌شود و از وظایف ذاتی آن محسوب می‌شود، بنابراین شخص حکومت و نظام اسلامی خود باید متعلق به معنویت و اخلاق بوده، مروج آن باشد و با هر ابزاری هر فرد و نهادی که تمایل به غفلت و ولنگاری را ترویج می‌کند، مقابله کند